

Beydağları Yüzey Araştırmaları 2006

Surveys in the Bey Dağları in 2006

Nevzat ÇEVİK – İsa KIZGUT – Süleyman BULUT

Araştırmanın bu sezonu, İn Önü yerleşiminde batı bölümün özellikle tarım alanlarındaki yeni keşiflere, tarım teraslarının haritaya işlenmesine ayrılmış ve eksik kalan çalışmalar tamamlanmıştır. Kelbessos ve Palamutdüzü yerleşimlerinde ise haritalamaya ve yayına yönelik çalışmaların eksiklikleri giderilmiştir.

İn Önü

(N. Çevik – İ. Kızgut – M. Kunze – S.G. Bruer):

Geçen yıl gerçekleştirilen çalışmalar, haritalamaya yönelik olarak poligon noktalarının merkez bölümden batı bölüme aktarılması ve kayalık bir tepe üzerindeki kutsal alanın tespit edilmesiyle sonlanmıştı.

Batı bölüm olarak adlandırılan yerleşim; güneyindeki yar, doğusundaki fazla yüksek olmayan kayalık tepe (Res. 1 ve 2), batı ve kuzeyinde de merkez bölümün uzantısı olan sıratepe ile çevrilidir. Doğusundaki tepeliğin hemen dibinden başlayan sürekli bir yükselme kotu ile batısındaki tepeye bir dil gibi uzanmaktadır. Oldukça geniş ve meyilli bu alan oluşturulan teraslama ile tarıma elverişli duruma getirilmiştir (Res. 2). Teraslamalar

Res. 1 Kutsal alan tepesi

Fig. 1 Sanctuary hill

This campaign of our surveys in the Bey Dağları was dedicated to new discoveries in the western part of the İn Önü settlement, especially in the agricultural lands, including the mapping of the agricultural terraces as well as the completion of incomplete work. At Kelbessos and Palamutdüzü settlements, missing parts for mapping and publication were completed.

İn Önü

(N. Çevik – İ. Kızgut – M. Kunze – S.G. Bruer):

The previous campaign was concluded with the transfer of the polygon points for the mapping work from the central part to the western part and the identification of the sanctuary on top of a rocky hill.

The western part of the settlement is surrounded by a cliff on the south and a low rocky hill to the east (Figs. 1-2), the hill range of the central part extends to the north and west. This part extends like a tongue from the bottom of the rocky hill on the east ascending continuously toward the hill on the west. This wide and sloping area was through terracing employed for agriculture (Fig. 2). The terraces look mainly to the south and east following the topography. The terrace widths vary from 2 to 6 m. This part was the stage for extensive agricultural activities and although there is not enough water in the summer, the beds of two creeks can be followed. The creek bed on the south is smaller than the other. The creek flowing from north to south was obviously stronger as understood from the deep holes it created and large stones it carried. No evidence has been found regarding the translation of water to the western part from the creek still running between the eastern and central parts. The preceding two campaigns had identified that this important water source was conveyed to the eastern and central parts. This suggests that the western part did not suffer from severe water shortage problems. Thus, the water need of this area entirely covered with terraces must have been supplied with these two creeks. In the

Res. 2 Tarım terasları

Fig. 2 Agricultural terraces

topografyanın yönlendirmesiyle daha çok güney ve doğu bakışımıdır. Terasların genişliği 2-6 m. arasında değişmektedir. Yoğun tarım yapıldığı anlaşılan bu bölümde, günümüz yaz aylarında yeterli su bulunmadığı gözlemlense de iki akarsu yatağı izlenebilir durumdadır. Güney yönde bulunan akarsu yatağı diğerine oranla daha küçüktür. Kuzeyden güneye akan su ise oluşturduğu derin oyuklar ve sürüklediği iri taşlardan anlaşıldığı üzere daha güçlü bir debi ile akıyordu. Doğu bölüm ile merkez bölüm arasında kalan ve günümüzde akmaya devam eden akarsuyun batı bölümüne taşındığını gösteren bir su yolunun izine rastlanmamıştır. Geçen iki yılda yapılan araştırmalarda bu önemli su kaynağının doğu ve merkez bölüme ulaştırıldığı saptanmıştı. Bu verilerle de batı bölümde herhangi bir su sorunu yaşanmadığı anlaşılmaktadır. Tamamen teraslarla kaplı olan batı bölümün, su gereksinimi burada bulunan iki akarsudan karşılanıyor olmalıydı. Bölgenin en sıcak dönemi olan Ağustos ayında bile kuzeyden gelen akarsu yatağının yakınlarında, bugünkü orman yolunun kenarında bulunan küçük gözelerden su akmaya devam etmektedir.

Tarıma ayrılmış, oldukça fazla emek ve para harcanarak oluşturulmuş teraslamalı alanda, topoğrafyanın sağladığı olanaklardan da yararlanılmıştır. Kuzeyi bir perde gibi örten sıra tepenin kuzeyden esen sert rüzgarları engellemesi, doğu ve güney bakışımı ılıman havanın etkisi, tarımın yapılmasını kolaylaştırmada ve verimin artmasında akarsular kadar etkili olmuş unsurlardır.

Merkez bölüm ile ulaşımı sağlayan antik yolun bazı bölümleri heyelan nedeniyle yıkılmış olsa da yer yer izlenebilmekte ve yerleşimin alt güneyinden geçen orman yolu ile birleşip kıvrılarak ve tekrar yükselerek batı bölümüne uzanmaktadır. Aynı yol batı bölümün güneyinden uçurum ile sınır yaparak önce bugünkü asfalt

Res. 3 Kutsal alan

Fig. 3 Sanctuary

hottest period of the year, i.e. the month of August, small sources by the forest road near the creek bed flowing from the north do still run.

The terraced area spared for agriculture and built with extensive efforts and money also made use of the topography's advantages. The hill range on the north blocks strong winds from the north, and the mild effect of weather from the east and the south were factors that facilitated the agriculture and productivity as much as the creeks did.

The ancient road providing access to the central part has been damaged with landslides but still can be followed here and there; it joins the forest road passing by the south bottom of the settlement and curves rising toward the western part. The same road borders the sheer cliff south of the western part and first reaches the modern asphalt road. It must have led to Kelbessos from here. The part joining the asphalt road is not accessible due to landslides.

The drawings of the sanctuary on the high rocky hill dominating all over, located to the southeast of the modern forest road and the western part were completed in this campaign. It was expected to find a sacred area on such a hill overlooking Attaleia, Trebenna, Neapolis and Kelbessos (Fig. 3). Although not well-preserved, there is a temenos wall; and remains of walls built with large blocks within this temenos as well as the discovery of some reliefs with sacred content in the previous campaign all support this hypothesis.

Exploring the surrounding area, two sarcophagi on the north but at a lower level were found. One sarcophagus is located above the modern road and has a triangular lid. It also bears a long inscription on its front side while

yola ulaşmaktadır. Buradan da Kelbessos yerleşimine bağlanıyor olmalıydı. Asfalt yola bağlanan bölüm heyelan nedeniyle kapalı durumdadır.

Bugünkü orman yolunun ve batı bölüm olarak adlandırılan yerleşimin güney doğusunda kalan kayalık ve her yöne hakim tepenin üzerindeki kutsal alanda bulunan kalıntıların çizimi bu yıl yapılan çalışmalarla tamamlanmıştır. Attaleia, Trebenna, Neapolis ve Kelbessos yerleşimlerini görebilen özel konumdaki tepe üzerinde kutsal bir yapının varlığı beklenmelidir (Res. 3). Çok iyi korunmamış olsa da bir temenos duvarının olması, temenosun içinde korunmuş iri bloklarla örülü duvar kalıntılarının bulunması, geçen yıl bazı kutsal içerikli kabartmaların ele geçmesi bu düşüncüyü güçlendirmektedir.

Tepenin çevresi araştırıldığında kutsal alana göre alt kotlarda ve kuzey yönde iki lahit tespit edilmiştir. Lahitlerden biri bugünkü yola göre yukarı kotta yer alır ve üçgen alınlıklı kapağı bulunmaktadır. Ön yüzünde uzun bir yazıt bulunur, diğer yüzler yalındır. Yolun alt kotundaki diğer lahit ise yalın ve yazıtsızdır.

Yerleşim orman yolunun sağında (batısında) yer almaktadır ve bunların arasında ilk görülen kalıntı yığını, oldukça fazla tahrip edilmiş podyumlu bir lahittir. Kapak ve tekne parçaları ile podyum blokları çevreye yayılmış durumdadır. Temeli ve alt blokları, yerel koyu kahverengimsi kırmızı ve kolay parçalanmış kayaya oyuludur. Diğer elemanlar yine kireçtaşından yapılmıştır. Lahitten 8-10 m. batıya gidildiğinde, birbirine bağlı, güney bakışlı birkaç mekândan oluşan yapı birimleri başlar. Yol, hemen bu yerleşimin güneyinde ve 6 m. aşağısından geçmektedir.

Bu bölümün mekânları, geçen yıl tamamlanan doğu kesim yerleşim mekânları ile plan olarak benzeşmektedirler. Yapılaşma sistemi, yan yana iki mekân ve ön avludan oluşmaktadır. Duvarlar tamamen yıkılmış sadece temelleri izlenebilmektedir. Bu nedenle bazı birimlerin girişleri zorlukla belirlenmiştir. Yan yana dizili birkaç mekândan sonra bu birimlerin hemen kuzeyinde ayrı duran uzun ve geniş bir mekâna ulaşılır. Doğu-batı uzantılı bu mekânın güçlendirilmiş batı duvarında işliğin baskı kolu yuvası bulunur. Korunmuş bu yuvanın önünde düzleştirilmiş, oldukça geniş bir alan bulunmaktadır. İşliğin diğer elemanları seçilememektedir.

Yerleşimin en doğusundaki bu işlikten yaklaşık 20 m. batıda yine aynı yönlü oluşturulmuş ikinci bir işlik daha bulunmaktadır. Duvarları tahrip edilmiş olan mekânın güçlü olan batı duvarı ve baskı kolu yuvası korunmuştur. Toprak dolgu nedeniyle diğer elemanlar görülemez. Bu yapının hemen kuzeyindeki tekil bir kayalık üzerine bir *khamosorion* osthotek açılmıştır. Doğu-batı yönlü uzanan mezarın kapağı alt tarafa düşmüştür.

the other sides are plain. The other sarcophagus located below the road is plain and bears no inscription.

The settlement is located to the right (west) of the forest road and the first ruins the visitor sees belong to a sarcophagus on a podium, in very poor condition. Fragments of the lid and the basin as well as the podium blocks are scattered all around. Its foundation and bottom blocks are hewn from the local dark brownish red rock, which crumbles easily. Other elements were made from again limestone. 8-10 m. west of this sarcophagus start the structure units comprising several rooms adjoining and facing south. The road passes south of and 6 m. below this settlement.

The rooms of this section resemble those of the eastern part in regard to layout. The structural system is composed of two adjoining rooms with a forecourt. The walls are entirely in ruins and only the foundations can be traced. Thus, entranceways of some units could be hardly identified. After these adjoining rooms, just north of them is a long and wide room extending in the east-west direction. On the reinforced west wall of this large room is the hole for the press arm of the work area. Before this well-preserved hole is a wide flattened area. The other elements of the work area could not be identified.

*20 m. west of this easternmost work area is another work area again in the same direction. Although its walls have not survived, the reinforced west wall and the hole for the press arm have been preserved. Other elements could not be identified due to earth filling. On an individual rock just north of this work area is a *khamosorion* osthotek in the east-west direction and its lid has fallen down below.*

Continuing the ascent, another work area composed of two rooms is reached. Its walls and elements have been badly damaged. The weight stone lies by the east wall. Continuing upward from this structure one reaches the terraced agricultural lands. Some rocks fallen off the north and west hills have damaged these terraces in some parts. The polygon points were transferred up north and west; the terraces and the structures identified within them were mapped and their plans were drawn. In the area with more terraces, three more work areas were identified. One work area comprising a single room is located close to the creek on the south flowing down from the west and although its weight stone and press arm are visible, the other elements cannot be discerned. Up west of this creek bed and right at the bottom of the rocks is a single room structure with an entrance on the south and no signs for work. Both its reinforced north wall and its dimensions suggest it can be a work area or a storeroom-work area.

Yukarıya tırmanmaya devam edildiğinde bu kez iki mekândan oluşan bir başka işliğe gelinir. Bu işliğin duvarları ve elemanları oldukça tahrip edilmiştir. Ağırılık taşı yapının doğu duvarı yanında durmaktadır. Yapıdan yukarıya çıkılmaya devam edildiğinde teraslanmış tarım alanlarına ulaşılır. Bölgeyi kuzey ve batıdan çevreleyen tepelerden kopan kaya kütleleri bu terasları bazı yerlerde bozup dağıtmıştır. Poligon noktaları batı ve kuzey yukarılara taşınarak teraslar ve bu teraslar içerisinde saptanan yapı ve mezarlar haritaya işlenip, röleleri çıkartılmıştır. Teraslamaların yoğunlaştığı alanda toplam üç işlik daha tespit edilmiştir. Güneyde kalan ve batıdan aşağıya uzanan küçük akarsuyun hemen yakınında yer alan ve tek mekândan oluşan işliğin baskı kolu yuvası ve ağırılık taşı görülmekte diğer elemanlar ise seçilememektedir. Bu akarsu yatağının batı yukarısında ve kayalığın hemen dibinde yer alan bir başka mekân tek birimden oluşmaktadır. Giriş kapısı güney yöndedir ve işlik elemanlarına rastlanmamıştır. Kuzey duvarının güçlendirilmiş olması ve mekânın ölçüleri işlik veya depo-işlik olabileceğini düşündürmektedir.

Tarım teraslarının yoğunluğunun azaldığı kuzey-batı bölümde birçok birimden oluşan büyüklüğü ve iri bloklarla örülme duvarları ile dikkat çeken bir yapı daha bulunmaktadır (Res. 4-5). Çiftlik evi A olarak adlandırdığımız bu yapının güneyinde bulunan tekil bir kayalığa bağlanan duvarlarla geniş bir avlu, kuzeye doğru uzanan birbirine eklentili mekânlarla da büyük bir yapı oluşturulmuştur.

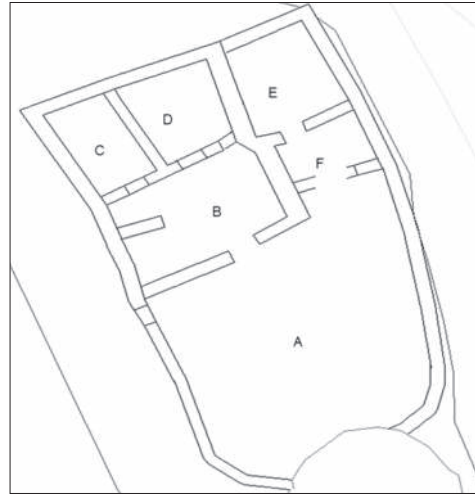
Avlunun girişi doğu yönden gelen yolun kıvrılarak batı yöne geçmesi ile bu yönden verilmiştir. Doğu duvarının yapı zemininden daha derinden başlaması buradan geçilmediğini göstermektedir. Kayalığın içerisinde bulunan küçük çaplı bir mağaranın, pencere ve kapı gibi işlenmiş detayları bulundurması kapalı alan olarak kullanılmış olduğunu göstermektedir. B birimi işliğin bulunduğu mekândır. Baskı kolu yuvası ve ağırılık burada görülebilmektedir. İşlikten C ve D birimlerine girişler bulunmaktadır. Bu iki birimin kuzey duvarı iri bloklarla örülerek güçlü tutulmuştur. E ile F mekânları ise yapıya daha sonra eklenmiş birimlerdir. Duvarların yapıya eklenmiş olmaları ve F mekânının duvarı içerisinde ikinci kullanım bloklarının bulunması, bu iki birimin daha sonra yapıya eklendiğinin kanıtıdır.

Sonuç olarak batı bölüm, doğu bölüm ile birlikte İn Önü yerleşiminin üretimini sağlayan kesimleridir. Topoğrafyanın yönlendirmesi ile merkezden kopuk alanlarda kurulmuş olmalıdırlar. Tarıma çok elverişli düzlükler olmasa da su ve güneş gibi etkenler değerlendirilmiş ve masraflı da olsa teraslamalardan kaçınılmamıştır. Günümüzde çam ormanı ile kaplı söz konusu alanlarda, ele geçen

Res. 4 Çiftlik evi A

Fig. 4 Farmhouse A

Res. 5
Çiftlik evi A,
plan
Fig. 5
Farmhouse A,
plan

In the northwest part where the agricultural terraces are less extensive is another structure with multiple rooms noteworthy for its large dimensions and walls built with large blocks (Figs. 4-5). We named it Farmhouse A. On its south walls extend and join an individual rock forming a large court and adjoining rooms extend northward forming a large complex.

The entrance to the court is given from the road coming from the east and curving west. The east wall starts deeper than the structure's ground level, thus showing that it was accessed in this direction. A small cave in the rock has worked details such as windows and door and this suggests it was used a closed area. Unit B is where the work area is located. The press arm and the weight stone are found here. The work area provides access to the Units C and D. The north wall of these two units is strongly built with large blocks. Units E and F were added to the structure later on as understood by their walls joining lines and presence of spolia in the walls of F.

işliklerin özelliklerine göre zeytin ve üzüm yetiştiriliyor olmalıydı.

Merkez, doğu ve batı bölümleri ile üç ayrı yerleşim kümesinin bütününden oluşan İn Önü, bir kent dokusu sergilememektedir. Bu yıl çalışılan batı bölüm geçen yıl çalışılan doğu bölüm gibi üretim alanları ve mekânlarından oluşmaktadır. Ancak; özellikle merkez bölüm içerisinde bulunan önceleri tapınak, daha sonra kilise ve meclis binası gibi resmi yapılar nedeniyle toplamı düşünüldüğünde de bir komeden daha büyük ve çevresindeki çiftlik ile yerleşimlerin yöneticiliğini de yapmış bir birim olmalıdır.

Palamutdüzü (E. Akyürek – A. Tiryaki):

Bu yerleşim bölgesinde geçen yıl başlanan haritalama ve röleve çalışmaları tamamlanmış, yayına yönelik olarak eksik kalan tanımlama ve gözlemler bitirilmiştir.

As a result, the western and eastern parts were the production areas of the İn Önü settlement. They were founded away from the centre thanks to the topography. Although these areas were not extremely well suited for agriculture, factors such as water and sun were exploited properly and terraces were built despite their costs. In these areas covered with pine groves today, possibly olive and grapes were cultivated according to the features of the work areas discovered.

In Önü is composed of three parts as central, east and west and does not display an urban structure. The west area, explored this year, contains production areas and units as does the east part, explored in the previous year. However, based on the presence of a temple first, then public structures such as church and council building especially in the central part, it should have been bigger than a kome, an administrative centre controlling the farms and settlements in the environs.

Palamutdüzü (E. Akyürek – A. Tiryaki):

The mapping and relevé works initiated the year before were completed and missing descriptions and observations were finalised.